

Raadsinformatiebrief

Van	Burgemeester en Wethouders	Zaak nr.	536348
Aan	Gemeenteraad	RIB nr.	2019 - 34
Portefeuillehouder	A.R.C. Scheepers	Datum	25 april 2019
Informatie bij	M. van Riet Paap	Tel. nr.	(035) 629 2966

Onderwerp

Goedkeuring Jaarrekening 2018 en Meerjarenbegroting 2019-2022 Uitvaartstichting Hilversum

Kernboodschap

Op 23 april 2019 heeft het college de jaarrekening 2018 en de meerjarenbegroting 2019-2022 van de Uitvaartstichting Hilversum (USH) goedgekeurd. Het college heeft daarbij haar complimenten uitgesproken voor de professionalisering van de organisatie in de afgelopen twee jaar, na een onrustig eerste half jaar in 2016. Naast een positieve exploitatieresultaat in 2018 (€35.000) laat de stichting zien dat de komende jaren in teken staan van investeringen in begraafplaats Bosdrift, de Noorderbegraafplaats en Zuiderhof. Daarmee wordt bijgedragen aan de twee hoofddoelstellingen bij oprichting van de stichting:

1. Het behoud en het versterken van de kwaliteit van de monumentale begraafplaatsen.
2. Het verlagen van de tarieven (voorlopig enkel de begraafstarieven)

Inleiding

Nadat de USH in de zomer van 2016 werd opgericht, presenteerde zij over het eerst half jaar een jaarrekening met een negatief resultaat. Dit was voornamelijk te wijten aan de snelle oprichting van de stichting (zes weken na het oprichtingsraadsbesluit), die met onvoorziene opstartkosten gepaard ging. Ook duurde het enige tijd tot de inkomstenstroom op gang kwam doordat het crematorium nog onvoldoende bij uitvaartondernemers en particulieren bekend was.

In de twee jaren na de presentatie van de jaarrekening 2016 is er veel verbeterd. De stichting heeft zelfs betere financiële cijfers gedraaid dan bij oprichting werd geprognoseerd. In 2017 werd een positief resultaat gepresenteerd (€57.000 in plaats van de bij oprichting verwachte -€321.440) en ook in 2018 is dit het geval (€35.000 in plaats van de bij oprichting verwachte -€162.288). Bij oprichting van de stichting werd verwacht dat er pas in 2019 positieve cijfers zouden zijn te presenteren. De gepresenteerde meerjarenbegroting 2019-2022 laat zien dat de gezonde businesscase ook in de komende jaren wordt uitgebouwd.

De Raad van Toezicht van de USH is het orgaan dat de jaarrekening en meerjarenbegroting van de stichting vaststelt. In de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente is geregeld dat het college eerst goedkeuring verleent.

Analyse jaarrekening 2018

Het resultaat van de jaarrekening 2018 is €35.000. Naast dit positieve resultaat heeft de accountant van de stichting dit jaar een goedkeurende controleverklaring over de jaarstukken afgegeven. In 2016 kon de accountant nog geen goedkeurend oordeel vellen, vanwege achterstanden in de begraafplaatsadministratie uit het verleden en onduidelijkheid over de systematiek van vooruit gefactureerde grafrechten. De stichting en de gemeente zijn sinds eind 2017 aan de slag gegaan om deze onvolkomenheden op te lossen, met de goedkeurende verklaring in 2018 als positief resultaat.

Inkomsten crematorium vangen terugloop begraven op

Net als in 2017 is zichtbaar dat de inkomsten uit het crematorium de grondlegger zijn van de gezonde businesscase onder de USH. Uit bijlage 3 blijkt dat het crematorium met een omzet van €837.000 goed is voor 65% van de omzet van de stichting uit begraven en cremeren (totaal €1.287.000). Dat is een toename van bijna 10% ten opzichte van 2017, toen 56% van de omzet afkomstig was van het crematorium.

Ondanks de toename in omzet van het crematorium blijft de totale omzet ongeveer gelijk aan 2017. Dat heeft te maken met de daling van de inkomsten uit begraven. Zowel het totaal aantal nieuwe graven, als het aantal verlengingen van grafrechten liep in 2018 flink terug – met uitzondering van de Noorderbegraafplaats, waar een lichte stijging zichtbaar was. De trend van een landelijke dalende vraag naar begraven heeft zich daarmee in 2018 doorgezet. In 2019 heeft de stichting derhalve besloten de tarieven voor begraven stevig te verlagen¹ in de hoop daarmee de dienst een extra impuls te geven. Daarmee draagt de stichting in belangrijke mate bij aan één van haar oprichtingsdoelen: het betaalbaar houden van de tarieven.

Aan de kostenkant valt in 2018 met name de afbouw van de duurdere inhuurkrachten op en gelijktijdig de toename van (goedkoper) eigen personeel. De stichting heeft daarbij geïnvesteerd in functies die het eerder niet had, zoals de HR/PR functie, om de bedrijfsvoering verder te professionaliseren.

Analyse meerjarenbegroting 2019-2022

Uit de meerjarenbegroting 2019-2022 wordt zichtbaar dat de USH zich in de komende jaren sterk op investeringen in de kwaliteit van de begraafplaatsen gaat richten. Daarmee wordt, naast het betaalbaar houden van de tarieven, een belangrijke doelstelling bij oprichting van de stichting gerealiseerd.

In 2019 gaan een aantal plannen van start:

1. Landschapsarchitecten en stedenbouwers van Karres & Brands gaan na het winnen van de aanbesteding aan de slag met het ontwikkelen van een ontwerpvisie voor begraafplaats Bosdrift. Het Hilversumse bureau heeft veel ervaring met monumentale begraafplaatsen en stelt zich ten doel de parkachtige stijl van de begraafplaats, zoals bedoeld door tuinarchitect Springer, in een moderne uitvoering terug te brengen. Nadat de ontwerpvisie is opgeleverd, beschikt de USH over €280.000 aan krediet, bij oprichting overgedragen door de gemeente, om in de Bosdrift te investeren.
2. Ingenieursbureau Sweco heeft de aanbesteding voor het opstellen van kwaliteits- en beheerplannen voor Zuiderhof en de Noorderbegraafplaats. Lange tijd – voor de komst van het crematorium – waren investeringen in de kwaliteit van beide begraafplaatsen niet mogelijk vanwege de verliezen die jaarlijks werden gemaakt. De gezonde businesscase van de USH geeft de ruimte om te investeren in onder andere het herstel van het groen en de padenstructuren, indachtig het oorspronkelijk ontwerp van Dudok.
3. De USH investeert in 2019 ook €150.000 in het uitbreiden en moderniseren van de beeld en geluidvoorzieningen op Zuiderhof. Een vraag van veel nabestaanden wordt op die manier beter geaccommodeerd.

Ontwikkeling meerjarencijfers USH

Resultaat begroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Originele begroting bij oprichting in 2016	€-321.440	€-162.288	€22.898	€63.020	€65.712	€184.677
Meerjarenbegroting bij jaarrekening 2017	€57.150	€-75.100	€61.500	€166.150	€137.750	€163.100
Meerjarenbegroting bij jaarrekening 2018	€57.150 (definitief)	€34.700 (definitief)	€11.850	€85.650	€58.300	€55.000

¹ Begraven vanaf 12 jaar met 1 uur gebruik faciliteiten gaat van €1.310 naar €1.197 (daling 8%). Begraven vanaf 12 jaar met 2 uur gebruik faciliteiten gaat van €1.537 naar €1.310 (daling 15%).

Zichtbaar is dat er bij deze meerjarenbegroting een kleiner positief resultaat wordt verwacht dan bij de presentatie van de meerjarenbegroting bij de jaarrekening 2017. Dat heeft een aantal logische redenen:

1. Bovengenoemde drie investeringen brengen jaarlijkse kapitaallasten met zich mee die vorig jaar nog niet in de meerjarenbegroting waren opgenomen.
2. In de cijfers zijn vanaf 2021 extra doorbelaste eigenaarslasten (van de gemeente) berekend. Dit heeft te maken met de nog te realiseren nieuwbouw op (of naast) Zuiderhof. Doel is het personeel van de stichting permanent te huisvesten zodat de tijdelijke kantoren van het terrein kunnen verdwijnen.
3. In 2019 wordt met extra inhuur een laatste hand gelegd aan het op orde brengen van de administratie van de begraafplaatsen. De stichting werkt hiermee een achterstand weg uit de tijd dat de gemeente verantwoordelijk was voor de begraafplaatsadministratie.

Wijzigingen hoofdovereenkomst en statuten

Bij oprichting van de stichting in 2016 is een overeenkomst gesloten tussen de gemeente en de USH. Na bijna drie jaar samenwerken zijn er een aantal aanpassingen aan de overeenkomst te doen. Eén aanpassing betreft voortschrijdend inzicht als het gaat om de rol in het verwerken van gegevens die de stichting heeft. Overige aanpassingen zijn het gevolg van besluiten die door de gemeente in overleg met de USH in het afgelopen jaar zijn genomen.

Wijzigingen hoofdovereenkomst

Aanpassing 1: stichting is verwerkersverantwoordelijk

Geconstateerd is dat bij de oprichting van de USH ten onrechte een bewerkersovereenkomst tussen gemeente en stichting is gesloten (bijlage 6 en 7). De USH voert immers een eigen administratie en stelt zelf doel en middelen vast voor bijvoorbeeld de facturering en inning van graf- en onderhoudsrechten. Weliswaar beschikt de USH hierbij soms over persoonsgegevens van de gemeente, maar enkel als zij daartoe een verzoek indient, dat de gemeente pas verstrekt als dit verzoek voldoet aan de wettelijke kaders (AVG, Verordening basisregistratie personen, Wet bescherming persoonsgegevens).

Het gevolg van deze constatering is dat de stichting dient te worden aangemerkt als verwerkersverantwoordelijk, in plaats van als bewerker. Hiertoe is artikel 4 in de hoofdovereenkomst op enkele plekken aangepast (bijlage 5) en worden de overbodige bewerkersovereenkomsten (bijlage 6 en 7) ingetrokken. Als verwerkersverantwoordelijke heeft de stichting zich aan de geldende wetten voor het beheren van (persoons)gegevens te houden.

Aanpassing 2: exploitatiesubsidie = lening

Het rekenkamerrapport 'de gemeente en de Uitvaartstichting' (2018) raakte aan een dubbelzinnigheid in het oprichtingsraadsvoorstel van de USH. In de tekst van het voorstel werd gesproken over een lening (€100.000) voor de USH om inboedel aan te schaffen, terwijl in een besluitpunt werd opgenomen dat het om een exploitatiesubsidie ging. De realiteit is dat het een lening betrof, die de USH begin 2019 reeds ten volle heeft terugbetaald. Als gevolg is een kleine wijziging aan artikel 13.5 van de hoofdovereenkomst aangebracht.

Aanpassing 3: grafrechtensystematiek gelijk aan de gemeente

Het college heeft op 8 mei 2018 besloten dat vooruit gefactureerde grafrechten (vaak voor tien jaar) door de USH in de looptijd van de overeenkomst niet door de gemeente kan worden geclaimd bij eventuele liquidatie. De gemeente heeft in het verleden immers ook de grafrechten altijd vooraf gefactureerd voor de hele looptijd. Dit collegebesluit vindt nu ook zijn weerslag in de hoofdovereenkomst door artikel 13.8 toe te voegen.

Aanpassing 4: tijdelijke regeling bij beëindiging overeenkomst

Mocht er sprake zijn van een voortijdige beëindiging van de USH, blijft de gemeente vanuit de Wet op de lijkbezorging verplicht om over een functionerende gemeentelijke begraafplaats te beschikken. Door artikel 16.6 toe te voegen wordt geregeld dat er bij een dergelijke beëindiging een tijdelijke regeling tussen gemeente en stichting tot stand komt.

Wijziging statuten: tegenstrijdig belangregeling Raad van Toezicht

Aan de statuten van de USH (bijlage 8) ontbreekt nog een tegenstrijdig belangregeling. Dit kwam tevens ter sprake in het bovengenoemde rekenkamerrapport. Om ervoor te zorgen dat leden van de Raad van Toezicht in geen geval een persoonlijk belang met dat van de stichting vermengen, wordt artikel 8.11 aan

de statuten toegevoegd: ‘Een lid neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming als hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting.’

Dat betekent overigens niet dat de wethouder zich van stemmen in de RvT moet onthouden als er een mogelijk gemeentelijk belang in het spel is. Het vertegenwoordigen van de gemeente in de RvT vanuit het gemeentebestuur was bij oprichting een nadrukkelijke wens van de gemeenteraad. Het in stand houden van deze verkozen vorm werd tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport in de raad bekrachtigd.

De statutenwijziging over de tegenstrijdig belangregeling is ingebracht door de RvT van de stichting. Volgens lid 15.5 in de statuten vereist een statutenwijziging een goedkeuring van het college.

Kanttekeningen

1. Crematorium Laren

De komst van crematorium Laren begin 2019 zal mogelijk van invloed zijn op aantallen crematies bij de USH. De stichting geeft aan nog niet in te kunnen schatten hoe groot die invloed gaat zijn. Door de invloed te monitoren en zelf de onderscheidende elementen te versterken zal de USH zich als concurrent van Laren blijven ontwikkelen.

2. Afheftingszaken tussen stichting en gemeente

Op 8 mei 2018 heeft het college tot het afwikkelen van een aantal openstaande zaken tussen gemeente en stichting besloten. Nog openstaande actiepunten die bestuurlijke besluitvorming vereisen:

- Asbestsanering Bosdrift en Noorderbegraafplaats: uitvoering na raadsbesluit 16 april 2019.
- Huisvesting personeel: de tijdelijke kantoren vervangen voor permanente huisvesting voor het personeel van de stichting vraagt om een inpassingdiscussie op of naast het monumentale terrein van Zuiderhof. Daarnaast zal de bouw van een kantoor een investeringskrediet vragen. Het is waarschijnlijk dat de gemeente eigenaar wordt en de investering doorbelast in de gebruikersvergoeding die de stichting de gemeente betaalt.

3. Nieuwe directeur

In april wordt de werving voor de nieuwe directeur van de stichting afgerond. Oud-directeur mw. Van Engelen heeft in het voorjaar van 2019 afscheid genomen nadat de opbouwfase van de stichting onder haar leiding is afgerond. Het uitbouwen van de gezonde businesscase is de primaire taak van de nieuwe directeur.

Financiën, middelen & capaciteit

Behoudens het goedkeuren van de jaarrekening en de meerjarenbegroting heeft het goedkeuren van de jaarstukken van de USH geen financiële consequenties voor de gemeente.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlage(n):

1. Aanbiedingsbrief jr 2018 en mjb 2019-2022
2. Jaarrekening USH 2018
3. Toelichting Jaarrekening USH 2018
4. Managementletter 2018
5. Hoofdovereenkomst gemeente Hilversum - USH per 16-04-2019
6. Bewerkssovereenkomst februari 2017
7. Nadere overeenkomst t.a.v. beheer van informatie en archieven
8. Statuten USH en gemeente Hilversum

